

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

พลวัตของการใช้ที่ดินและการจัดการความขัดแย้ง
ในกลุ่มน้ำแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายกิตติพงษ์ สายโกสุม

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. สิทธิณัฐ ประพุทธนิติสาร

บทคัดย่อ

การศึกษาถึงพลวัตของการใช้ที่ดินและการจัดการความขัดแย้งในกลุ่มน้ำแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนระบบการผลิตจากแบบยังชีพสู่การผลิตเชิงพาณิชย์แบบเข้มข้นในกลุ่มน้ำแม่วาง 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การจัดการปัญหาข้อขัดแย้งในการใช้ที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาการเก็บข้อมูลภาคสนามในการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในบ้านแม่สะป๊อกใต้ บ้านสบวินและบ้านห้วยน้ำริน ภายในขอบเขตกลุ่มน้ำแม่วาง และสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มประชากรตัวอย่างในพื้นที่ดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่กลุ่มน้ำแม่วาง มีกลุ่มชาติพันธุ์ 3 กลุ่มหลัก คือ ม้ง คนเมือง ปกาเกอญอ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของทั้ง 3 หมู่บ้านในกลุ่มน้ำแม่วาง มี 3 ปัจจัยหลักที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากแบบยังชีพสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ คือ 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจคืออาชีพซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้มีความแตกต่างกัน 2) ปัจจัยจากการพัฒนาส่งเสริมอาชีพของมูลนิธิโครงการหลวง การส่งเสริมให้ความรู้ เทคโนโลยีในการผลิตพืชพืชผักเมืองหนาว และการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค 3) ปัจจัยจากกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ในพื้นที่กลุ่มน้ำแม่วาง

พลวัตการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในกลุ่มน้ำแม่วางโดยภาพรวม ปี 2545 - 2553 พบว่าพื้นที่ๆเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือป่าถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตรกรรมได้แก่พืชเศรษฐกิจ 349.72 ไร่ และพื้นที่ไม้ผล 312.61 ไร่

ปัญหาข้อขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ศึกษาพบว่าปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนหรือกลุ่มชนเผ่ามีความแตกต่างระหว่างวิถีการผลิต ปัญหาข้อขัดแย้งการจัดการป่าของรัฐกับการใช้ทรัพยากรของชุมชน ปัญหาข้อขัดแย้งของชุมชนกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

กลไกในการจัดการความขัดแย้งภายในชุมชนคือจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายในการเจรจาต่อรองเพื่อยุติข้อขัดแย้ง ความขัดแย้งกับภายนอก ชุมชนจะยึดหลักของกฎหมาย เข้ามาช่วยเจรจาและยุติปัญหาและข้อขัดแย้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	Land Use Dynamics and Conflict Management in Mae Wang Watershed, Mae Wang District, Chiang Mai Province
Author	Mr. Kittipong Saigosum
Degree	Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management)
Thesis Advisor	Lecturer Dr. Sidthinat Prabudhanitisarn

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the factors that impact on land use changing according to the change of production system from sufficiency to commercial purposes. 2) to analyze as a historical perspective in conflict management of natural resources and land uses of the community. The research methodology has included field survey of land use of the farmers in Baan Mae Sapok Tai, Baan Sobwin and Baan Huay Nam Rin in Mae Wang Watershed including in-depth interview of the key information in focuses area.

The research finds, in the Mae Wang Watershed have 3 main ethnic groups which are Hmong, Karen and northern Thai people. For 3 villages, there are 3 main factors that impact on their land uses changing according to the change of production system from sufficiency to commercial purposes. Firstly, in economic factor, the villagers have different occupation and income. Secondly, the change has come from the career development, education of vegetables plant technology and infrastructure system development projects. Thirdly, the factor has come from the eco-tourism and the extension of the eco-tourism business in the watershed is also play a role on the changing as well.

The overview of the dynamism of land use changing in Mae Wang Watershed in 2002-2010 shows that the forest area has changed to be farm and plantation and is able to divided into economic plants 349.72 Rais and Fruits 312.61 Rais.

The conflict of natural resources and land use in focused area is come from different production system in different ethnic groups including the conflict between the forest management of government and utility of resources of the community. Furthermore, the conflict between the community and eco-tourism business entrepreneurs has also play role on the land use changing as well.

The best solution of this conflict in the community is to establish or create the community's network in order to negotiate and find the way to stop the conflict. For the external conflict, the community should apply the law attribution to negotiate and terminate the conflict.